

Een Noordelijke catalpa (Catalpa speciosa) siert al sinds omstreekt 1880 de paleistuin van Paleis Soestdijk. De boom wordt ook wel grootbloemige trompetboom genoemd en is te koop in boomkwekerijen. Zie verder pagina 2. Foto Piet van Dijk

Agenda

- **Zaterdag 2 november**, **vogeltelling** op de Westdijk in Bunschoten-Spakenburg, bij het elektrische gemaal, 09.00-10.00 uur. Zie pagina 13 en 14.
- **Zaterdag 2 november**, **natuurwerkdag** in het Soesterveen, Wieksloterweg OZ 11 verzamelen, 09.00 tot 12.30 uur. Opgeven moet [hier](#).
- **Zaterdag 2 november**, **natuurwerkdag** bij scoutcentrum Buitenzorg, Amsterdamsestraatweg, 09.30-16.30 uur, opgeven [hier](#).
- **Zaterdag 9 november**, paddenstoelenexcursie Partij voor de Dieren in Tempelbos Soesterberg, 14.00 uur. Opgeven via soest@partijvoordedieren.nl. Zie pagina 10.
- **Vrijdag 15 november**, **thema-avond over de vier uilen** van Soest, Vogelzang, Molenstraat 8c, 20.00 uur. Opgeven is noodzakelijk, zie pagina 3.
- **Vrijdag 15 november**, **vollemaan- en natuurvaart** op schip Bolivar (betaald), vertrek Eemhaven Amersfoort, 16.30 uur, met IVN-gids. Opgeven [hier](#).
- **Zondag 17 november**, **natuurexcursie** rond het Belgenmonument in Amersfoort door IVN Amersfoort, 14.00-16.00 uur, verzamelen bij het Belgenmonument, Belgenlaan 9, deelname is gratis, opgeven niet nodig.
- **Dinsdag 26 november**, **lezing Dick de Vos** over zijn boek Canon van de Nederlandse Natuur, 20.00 uur in Het Groene Huis bij IVN Amersfoort, Schothorsterlaan 21. Ook online te volgen op [deze link](#).
- **Zaterdag 30 november**, **landelijke dag Sovon** Vogelonderzoek, Reehorst Ede, 10-16 uur. Geef je [hier](#) op.

De grootbloemige trompetboom bij Paleis Soestdijk

Tekst en foto's Piet van Dijk

● In de tuin van Paleis Soestdijk staat al sinds ongeveer 1880 een grootbloemige trompetboom, de *Catalpa speciosa*. De boom is afkomstig uit de Verenigde Staten waar de boom van nature in open bossen voorkomt, hij wordt daar ook aangeplant voor de productie van onder andere telefoonpalen.

● De grijsbruine schors schilfert in lange smalle platen af en de breekbare twijgen kleuren van olijfgroen naar grijs. Het toegespitste en geheel gaafrandige, hartvormige blad is dof donkergroen, verschijnt laat in het voorjaar en valt relatief vroeg af.

● Het blad verspreidt bij kneuzing nauwelijks de, voor andere soorten catalpa's zo karakteristieke geur. De bloei is minder rijk dan bij andere soorten maar de bloemen onderling zijn wel iets groter, tot circa 6 cm. Ze zijn wit met paarse en oranje vlekken. De smalle doosvruchten zijn opmerkelijk lang.

● Deze boom heeft een stamontrek, gemeten op 1,30 m hoogte, van 2,44 m.

Thema-avond over de vier uilen van Soest

Len de Goede

- Maak kennis met uilen en onderzoek wat ze eten! De uilenwerkgroep van IVN Eemland organiseert op vrijdag 15 november 2024 een thema avond over de uilen van Soest. Die wordt gehouden in gebouw Vogelzang, Molenstraat 8c en begint om 20.00 uur. **Opgeven moet!**
- We beginnen met een lezing waarin je kennis kunt maken met de vier soorten uilen die in onze omgeving voortkomen. Ondersteund met beelden komen de bosuil, de ransuil, de steenuil en de kerkuil aan bod. Ook vertellen we over het ringen van vogels.
- Na de pauze mogen alle aanwezigen braakballen pluizen. Zo kun je ontdekken wat de uilen allemaal eten. Een pietepeuterig werkje (vergeet je leesbril niet) dat altijd leidt tot veel enthousiasme onder de deelnemers. De vrijwilligers van de werkgroep lopen rond en verlenen assistentie.
- De avond is ook uitermate geschikt voor kinderen vanaf ca. 12 jaar.

Ransuil. Foto Coen Streefland

Bosuil. Foto Peter van der Wijst

- De lezing begint om 20.00 uur. De zaal is open vanaf 19.30. Bij binnenkomst bieden wij een kopje koffie of thee aan en in de pauze een frisdrankje. Deelname is gratis doch een vrijwillige bijdrage is altijd welkom. Om uiterlijk 22.30 sluiten we de avond af.
- Er is plaats voor maximaal veertig deelnemers. Aanmelden [via deze link](#) is verplicht. Uiterlijk 10 november hoor je dan of je tot de eerste veertig aanmelders behoort en welkom bent.

Kerkuilpaartje. Het mannetje rechts heeft meer wit. Foto Wim Smeets

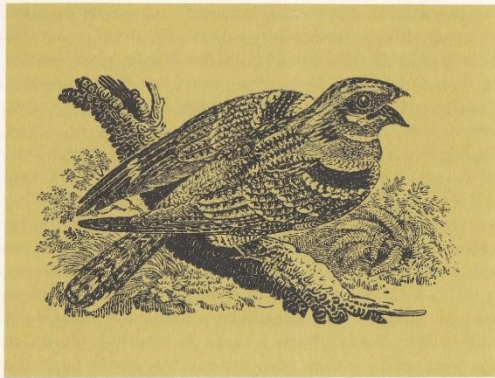

Steenuil. Foto Ineke Bergefurt

De kwartel

Bert Garthoff, overgenomen uit boek *Vogel van de Week*

● Maandelijks plaatst deze nieuwsbrief een artikel uit des boekjes *Vogel van de week* en *Zondagsvogels*, een verzameling radiocolumns uit 1970 en 1971 van Bert Garthoff, die hij uitsprak voor het Vara-programma 'Weer of geen weer'. De artikelen gaan vergezeld van unieke afbeeldingen van houtgravures door de Engelse kunstenaar Thomas Bewick, die leefde in Newcastle van 1753 tot 1828. Hij was beroemd vanwege zijn houtgravures, etsen en prenten. Meer hierover in de afgelopen junibrief. Dit keer de buizerd.

32 Nachtzwaluw

Geen echte zwaluw - zie de onthulling bij de oeverzwaluw - en eigenlijk familie van niemand. Een eenling in de vogelwereld, die in de boeken gewoonlijk een plaatsje op zichzelf krijgt. Familie: nachtzwaluwen. Geslacht: nachtzwaluw. Soort: nachtzwaluw. Er bestaan in Zuid-Europa en Amerika nog enkele andere soorten, maar voor Nederland heeft hij het monopolie.

Nu mag dat 'zwaluw' hem door iemand in een onbezonnen bui opgeplakt zijn, het 'nacht' in zijn naam is zeer toepasselijk. Hij is een ware nachtvoegel, die vooral ook zijn geluid vrijwel alleen 's nachts laat horen. In volop zomer, op mooie augustusavonden, dan heb je in de late stilte de mooiste kans daarop. Niet dat hij dan zijn vreemde spinnewieltje extra hard laat snorren, maar omdat de andere vogels dan minder geluid geven dan overdag.

Een eentonig dof snorrend rateltje geeft hij weg. Waarmee ik hem letterlijk te kort doe: hij gebruikt er twee tonen voor. Telkens

Kwartel. Foto Vogelbescherming

wipt hij in zijn langgerekt gespin - het doet soms echt aan een tevreden poes denken - óver van de ene toon op de andere. Er is wel gezegd: als hij uitademt, geeft hij zijn ene toon, als hij inademt zijn andere. Wat dan zou dienen als verklaring voor zijn langademigheid waarop inderdaad een beroepszanger jaloers zou worden. Maar bewijzen, het hem zien doen, dat in-en-uit... dat heeft nog niemand klaargespeeld.

Er is trouwens nog meer fijn geheim aan de nachtzwaluw op te lossen. Niet de vraag of hij nu werkelijk 's nachts de geiten melkt. Dat verhaal schreef de Romeinse natuurbekijker Plinius zomaar neer destijds, en eeuwen van boekenvullers hebben het van hem overgeschreven. Het dier heeft er zelfs zijn wetenschappelijke naam aan te danken: *Caprimulgus europaeus*, de Europese geitenmelker. In Vlaanderen en Duitsland heet hij al net zo: geitenmelker, respectievelijk Ziegenmelker.

De Engelsen hebben meer gelet op zijn geluid en op zijn nachtleven: night-jar heet hij daar. Zoiets als de nachtknars. En de Fransen spreken van engoulevent, opslokker. Dat slaat dan weer op de manier waarop menigeen denkt dat hij zijn voedsel vangt. In zijn geruisloze, als het ware bedachtzame avond- en nachtvlucht zou hij zijn bek wijd openhouden en zo moeiteloos zwermen mugen doorkruisend, zijn buikje vol krijgen. Zeer de vraag of het klopt, deze uitleg. 't Is wel zeker dat op die manier de weerstand die hij al vliegend zou ondervinden, veel te sterk zou zijn, juist omdat die bek zo groot is in verhouding tot het dier zelf. Hij kan hem inderdaad heel wijd opensperren, van oor tot oor splitst zijn kop open (terwijl er maar een klein kort snaveltje aan zit), maar naar alle waarschijnlijkheid fourageert hij toch op de manier van zoveel andere vogels die vliegend dineren: snelle hapen telkens als hij wat eetbaars tegenkomt. Maar ja, hij is nachtvoegel, bovendien schorsig van tekening in vale tinten van boombast, moeilijk te ontdekken, laat staan te volgen - geen wonder dat zulke verhalen in de wereld komen daar waar nachtzwaluwen huizen.

Dat is in bijna heel Europa bezuiden de lijn Schotland-Stokholm-Leningrad, ook in Noord-Afrika en in stukken van Azië. Waar nog veel meer van zulke verhalen aan hem zijn opgehangen. En ook

veel fraaie namen. Nachtratel, vliegende pad, dagslaper, dwaaske, om nog een paar Nederlandse te noemen. In Scandinavië geniet hij zelfs de eer met een raaf vergeleken te worden: in Denemarken heet hij bijvoorbeeld natrav, nachtraaf. En dat terwijl het hele dier maar een centimeter of vijftientig lang is van zijn onwaarschijnlijk kleine snaveltje tot het eind van zijn lange staart. Waartussenin hij verder, als gezegd, meer aan een ruige boomtak dan aan een vogel doet denken. Vandaar dat je hem overdag eerder voorbijloopt dan ontdekt als hij in zijn geliefde houding, horizontaal op een echte boomtak gedrukt, zit te slapen. Het vrouwtje gaat dan helemaal schuil, het mannetje heeft nog wat witte vlekken aan de punten van zijn buitenste slagpennen en een witte punt aan zijn staart. Maar ook weer van een beetje doezelig matwit, bepaald geen heldere zoeklichtjes. Meer zoek dan licht.

Paddenstoelenfoto's

- Via verschillende apps en mails kregen we de afgelopen tijd diverse paddenstoelenfoto's binnen. De makers ervan vallen niet makkelijk te achterhalen, daarom laten we het bij een keuze uit de mooiste foto's. Honderd procent zekerheid over de juiste naam is er niet.

Parelstuifzwam.

Plooirokje.

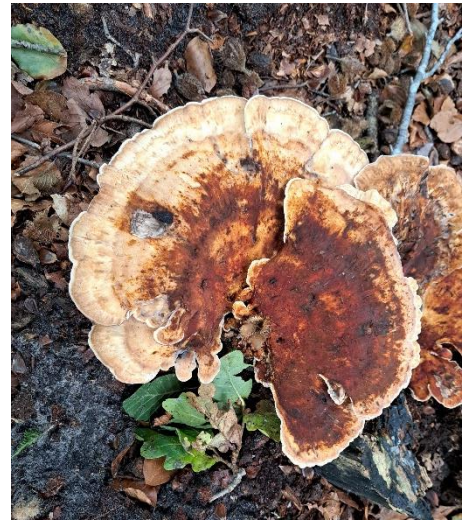
Porseleinzwam.

Groene knolamaniet

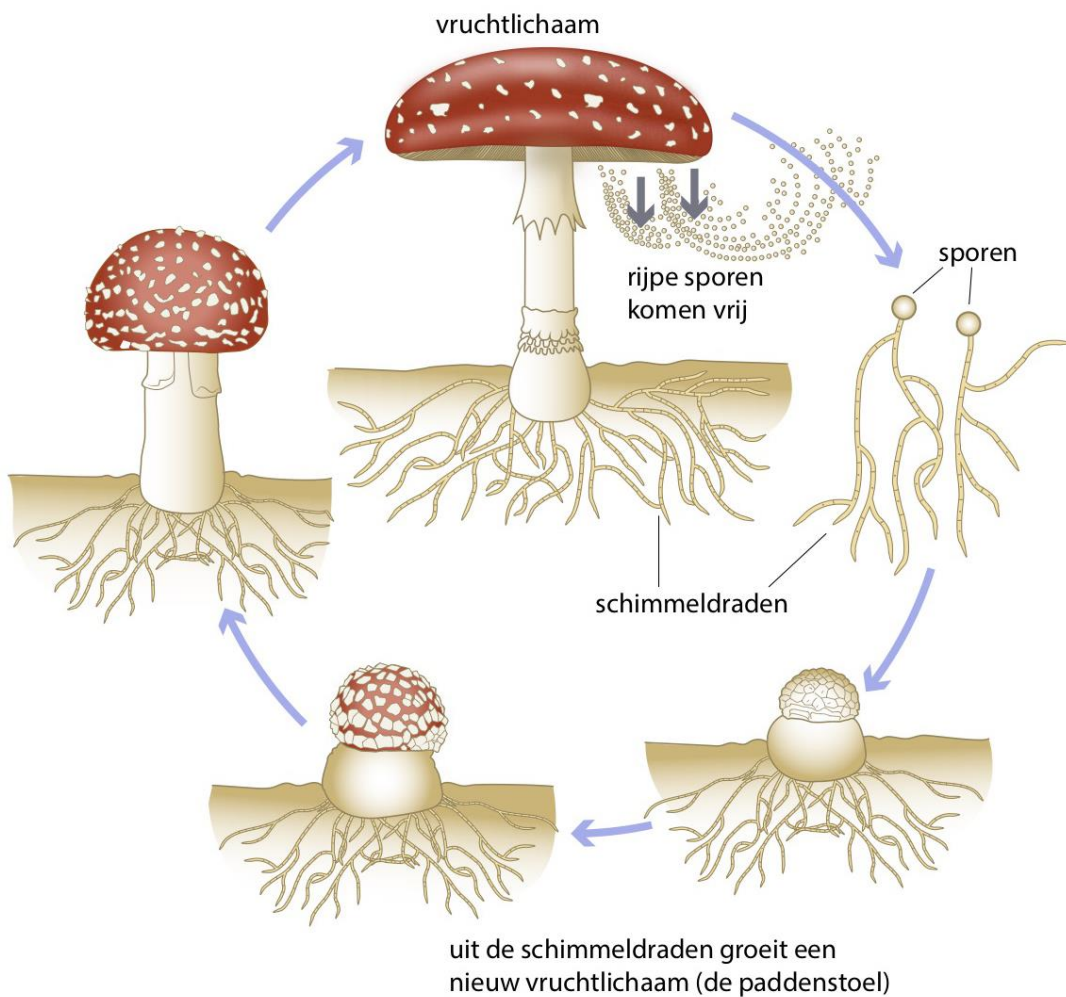
Helmmycena.

Reuzenzwam.

Mycena's in Lage Vuursche. Foto Peter van Wieringen, natuurfotograaf in Houten.

Paddenstoelenexcursie in het Tempelbos

Janet van Roden, PvdD-werkgroep Soest en Soesterberg

- Op zaterdag 9 november om 14.00 uur houdt de Partij voor de Dieren werkgroep Soest en Soesterberg een paddenstoelenexcursie in het Tempelbos.
- Onder leiding van de ervaren gids Arnold van der Ark zal er gekeken worden naar de prachtige rijkdom aan soorten die er in het Tempelbos te vinden zijn. Zoals bij velen bekend zijn er plannen om een groot deel van de bomen in het Tempelbos te kappen om plaats te maken voor woningbouw.
- De werkgroep wil met deze excursie mensen bewust maken van de prachtige natuur die verloren gaat wanneer de bomen moeten wijken voor nieuwe villa's. Zij roepen een ieder op de kans niet mis te lopen om te zien hoe mooi het Tempelbos in de herfst is. Aanmelden kan via soest@partijvoordedieren.nl
- Er is plaats voor maximaal 20 mensen bij deze excursie. Na aanmelding ontvangen deelnemers de startlocatie.

Ook beginnende vogelaars welkom aan de Westdijk

Hayo Nijenhuis

- Zaterdag, 2 november, is er weer de maandelijkse telling van de vogels in en om het waterwingebied van Vitens.
- Je bent van harte welkom om mee te doen. Als je een kijker hebt: neemt hem mee! En, eventueel, je telescoop.
- Regelmatig hoor ik van (beginnende) vogelaars dat ze niet durven te komen omdat ze denken dat ze niet goed genoeg zijn in het herkennen van de vogels.
- De telling is juist bedoeld om van elkaar te leren en de sfeer is er ook naar: het is een gelegenheid waar op een prettige manier met elkaar wordt omgegaan en waar alle aanwezigen kunnen meekijken in de aanwezige telescopen.
- Het gaat dus vooral om het plezier van met elkaar vogels kijken: schroom niet en doe mee! De tellingen zijn bovendien open voor iedere belangstellende, dus neem je partner, vriend, buurman, kind enz. mee.
- Locatie: gebied van Vitens, Westdijk Spakenburg, op de dijk bij het gemaal in de Noorderwetering, op de dezelfde locatie als vanouds.
- **Tijd: 9.00 tot 10.00 uur.**

Graag tot ziens a.s. zaterdag!

Hayo Nijenhuis, coördinator IVN Natuurwerkgroep Bunschoten en coördinatiegroep Vogelwacht Amersfoort. tel. 0619499979

Koekoek. Foto Alexander van Twillert

Subsidies voor verbetering natuur weer opengesteld

provincie Utrecht

- De provincie Utrecht wil de natuur in het landelijk gebied versterken en nieuwe natuur mogelijk maken. Hierbij hebben we wel de hulp van anderen nodig, zoals agrariërs, terreinbeheerders, landgoedeigenaren en natuurorganisaties. Zij kunnen voor hun werkzaamheden subsidie aanvragen. Per 15 oktober is een aantal natuursubsidies weer voor een jaar opengesteld.
- In de provincie Utrecht werken we aan een sterkere natuur. Dit doen we door bestaande natuurgebieden uit te breiden en te zorgen voor een betere verbinding tussen die gebieden. Dieren en planten kunnen zich dan makkelijker verplaatsen en verspreiden en beter overleven. Een sterkere natuur bereiken we ook door leefgebieden van bedreigde plant- en diersoorten te verbeteren of uit te breiden. Dit is belangrijk voor de biodiversiteit en onze gezondheid. Maar werken aan een sterkere natuur kunnen we niet alleen. Daarvoor hebben we de hulp van anderen hard nodig.

Purperreiger. Foto provincie Utrecht

- De provincie heeft verschillende natuursubsidies. Een aantal daarvan is per 15 oktober weer voor een jaar opengesteld. Het gaat om de volgende drie regelingen:

1. Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL)

Bedoeld voor eigenaren van (landbouw)grond die deze grond vrijwillig om willen zetten naar natuur of hun bestaande natuurgrond willen verbeteren. De subsidie compenseert de waardedaling van percelen en de inrichtingskosten.

2. Subsidie Biodiversiteit: leefgebieden bedreigde soorten

Bedoeld voor activiteiten die zorgen voor behoud, uitbreiding, herstel of verbetering van de leefgebieden van bedreigde plant- en diersoorten. Denk aan de aanleg van poelen voor kamsalamanders, een broedlocatie voor purperreigers of een nestgelegenheid voor wilde bijen.

3. Subsidie Uitvoeringsverordening Aankoop van NNN-gronden (UVAN)

Via deze regeling ondersteunen we grondeigenaren bij de aankoop van (landbouw)grond en het beëindigen van (erf)pachtcontracten.

- De subsidies staan open tot 15 oktober 2025. Wilt u meer advies of hulp bij het aanvragen? Neem dan contact op met steunpuntnatuur@provincie-utrecht.nl. Meer informatie over bovenstaande subsidies leest u in onze [nieuwsbrief](#). Kijk [hier](#) voor een overzicht van alle natuursubsidies en kies het onderwerp 'natuur'.

Lantaarntje. Foto Peter van der Wijst

Samenwerken aan een mooier landschap in provincie

provincie Utrecht

- Met de ondertekening van een nieuwe samenwerkingsovereenkomst op 3 oktober 2024 hebben meerdere organisaties toegezegd zich ook de komende jaren in te zetten om het landschap in de provincie Utrecht mooier te maken.
- Verschillende organisaties werken in het Platform Kleine Landschapselementen samen aan de aanleg en herstel van landschapselementen zoals bosjes, knotwilgenrijen, natuurvriendelijke oevers en lanen. De samenwerkende organisaties willen daarmee de biodiversiteit en de kwaliteit van landschap en water verbeteren. Sinds 2017 zijn ruim 300 landschapselementen aangelegd of hersteld.

Mooie nieuwe kansen

- Tijdens de feestelijke bijeenkomst op Hoeve Groot Zandbrink in Leusden werd een nieuwe samenwerkingsovereenkomst afgesloten en gingen de verantwoordelijke bestuurders zelf ook aan het werk met het herstellen van een oude knotbomenrij. Mirjam Sterk, gedeputeerde Landbouw en Natuur van de provincie Utrecht, ziet met de ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst voor de periode 2025-2028 mooie nieuwe kansen ontstaan.

Platform Groenblauwe Dooradering

- Het Platform Kleine Landschapselementen gaat vanaf 2025 Platform Groenblauwe Dooradering heten. Deze naam sluit beter aan bij het doel van de provincie Utrecht om meer aandacht te besteden aan de kwaliteit van oevers en sloten, de zogenoemde blauwe dooradering.

Het platform is gegroeid van 9 partijen in 2017 naar 32 partijen vanaf 2025: 22 gemeenten, 5 agrarische collectieven, 2 waterschappen, Landschap Erfgoed Utrecht, Utrechts Particulier Grondbezit en de provincie Utrecht. voor de uitvoering.

Drukbezochte ontmoetingsdag voor IVN'rs regio

Paul Vriesekoop, IVN Amersfoort

● Zou het droog blijven? Regen in de ochtend zou niet erg zijn. Want het ochtendprogramma bestond uit drie lezingen van onder andere keynote speaker Cecil Konijnendijk. Maar in de middag gingen we naar buiten. Maar liefst 9 natuurworkshops stonden op het programma. Van het speuren naar de schat(jes)kamer onder onze voeten tot yoga, determineren en fotograferen met je mobiel. Allemaal gegeven door IVN'ers.

● De jaarlijkse ontmoetingsdag trok zo'n 70 vrijwilligers uit de provincie. Cecil Konijnendijk vertelde over de door hem geïnitieerde 3-30-300 regel en de sterke relaties tussen mensen en bomen, gemeenschappen en de natuur. En dan vooral in stedelijke gebieden. Ecoloog David van der Veen nam ons mee in de aanpak Biodiversiteit Stad en Dorp. Myrthe Mijnders, stadsecoloog van de gemeente Hilversum gaf een inkijkje in de ontwikkelingen en keuzes van de gemeente rondom natuurherstel en behoud. Iedereen was geboeid en er kwamen veel vragen uit de zaal.

Workshops uit eigen koker

● Wandelschoenen, regenpakken en laarzen aan, het was tijd om naar buiten te gaan. Iedereen kon aan twee workshops meedoen. Inge liet mensen proeven aan nieuwe werkvormen, Anne Mara leidde de stiltewandeling en bij Judith tekende je jouw eigen IVN-verhaal. Ton en

Marianne gingen met loeppotjes en zoekkaarten op zoek naar bodemdieren, Joelle leerde over het fotograferen van de natuur met je mobiel, Julia gaf een workshop yoga (toch binnen ;)). Hans maakte met zijn groep een zoekkaart voor boombladeren, René ging op zoek naar bomen en hun biologische bijzonderheden en Ton kwam met zijn groep terug met vuilniszakken vol afval.

- Wat was het leuk om in elkaars gidsenkeuken te kijken. En wat was het bos en wat waren de dieren mooi. We vonden zelfs larven van een vliegend hert.
- Op de borrel werd gezellig na gekletst. 'Dit was een hele fijne dag!' en 'Ik vind dat alle IVN'ers in Utrecht hier bij hadden moeten zijn, zo interessant!', 'Alle lezingen waren superinteressant.' Dit waren een aantal reacties van deelnemers na afloop van de ontmoetingsdag. We kijken terug op een geslaagde dag op een bijzonder fijne plek, het Beauforthuis in Austerlitz. Dank aan de sprekers en iedereen die aanwezig was. Samen hebben we in coproductie een geweldige dag gerealiseerd. Graag tot volgend jaar!

